Nr 14

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av motion angående kompetensreglerna för tillträde till högre utbildning.

Motionen

I motionen 1973: 1303 av herr Nordstrandh m. fl. (m) hemställs att riksdagen till ledning för det fortsatta utredningsarbetet godkänner de riktlinjer för utformning av kompetensreglerna för tillträde till högre utbildning som förordas i motionen.

Motionärernas förslag innebär ändring av de av 1972 års riksdag antagna riktlinjerna för en reformering av reglerna om behörighet, urval m. m. för den högre utbildningen. I motionen 1973: 1303 redovisas ånyo de riktlinjer som enligt motionen 1972: 1681 borde vara vägledande för en reform av gymnasieskolans kompetensvärde och hemställs om riksdagens antagande av desamma.

1972 års riksdagsbeslut

Kungl. Maj:t föreslog i propositionen 1972: 84 riksdagen att godkänna vissa riktlinjer för en reformering av reglerna om behörighet, urval m. m. för tillträde till högre utbildning. Propositionen föranledde tre följdmotioner, bland dem motionen 1972: 1681. I betänkandet 1972: 31 redovisade utbildningsutskottet sina ställningstaganden till propositionen och motionsyrkandena. I fråga om bl. a. allmänna behörighetskrav, särskilda behörighetsvillkor och urval till högre utbildning förelåg reservationer beträffande den av majoriteten företrädda meningen, vilken överensstämde med Kungl. Maj:ts förslag. Riksdagen fattade beslut i enlighet med utskottsmajoritetens förslag (rskr 1972: 240). Genom statsmakternas sålunda fattade beslut har den allmänna behörigheten för högre utbildning i huvudsak lagts fast.

Direktiv för kompetenskommittén

I propositionen 1972: 84 angavs att fortsatt planerings- och utredningsarbete var nödvändigt bl. a. i fråga om de särskilda förkunskapskraven. I enlighet med Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 30 juni 1972 sakkunniga för fortsatt utredningsarbete om gymnasieskolans kompetensvärde (kompetenskommittén).

Av direktiven för kommittén framgår att till grund för utredningsarbetet skall ligga vad som anförts i propositionen 1972: 84 samt riks-

dagens uttalanden i anslutning härtill. Huvuduppdraget för de sakkunniga anges vara att på grundval av statsmakternas beslut lägga fram förslag om särskilda förkunskapskrav, om urvalsregler samt om organisationen av antagningen och därmed sammanhängande problem. I fråga om tidpunkten för ikraftträdandet av ett nytt regelsystem skall enligt direktiven siktet vara inställt på mitten av 1970-talet. De sakkunnigas arbete bör därför planeras så att en proposition kan läggas fram till 1975 års riksdag.

Utskottet

I motionen 1973: 1303 hemställs om en genomgripande omprövning av riksdagens i maj 1972 fattade beslut i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen 1972: 84 framlagda förslag angående gymnasieskolans kompetensvärde, m. m.

Enligt utskottets mening har inte några omständigheter redovisats i motionen eller i övrigt framkommit som bör föranleda den begärda omprövningen. Utskottet hemställer därför

att riksdagen avslår motionen 1973: 1303.

Stockholm den 27 mars 1973

På utbildningsutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Mårtensson (s), Richardson (fp), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herr Johansson i Skärstad (c), fru Sundberg (m), herrar Berndtson i Linköping (vpk), Sundgren (s) och Nilsson i Norrköping (s).

Reservation

av herr Nordstrandh (m) och fru Sundberg (m) som anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de riktlinjer som enligt direktiven till kompetenskommittén skall ligga till grund för kommitténs arbete kommer att resultera i reformförslag som, om de genomförs, skulle få ödesdigra konsekvenser framför allt för kvaliteten inom svenskt utbildningsväsen. Det är därför av största vikt att 1972 års riksdagsbeslut omprövas. I motionen 1973: 1303 har enligt utskottets mening angivits riktlinjer som främjar utarbetande av väl avvägda och ändamålsenliga kompetensregler och som även i övrigt pekar på lämpliga lösningar.

Utskottet stöder därvid sin uppfattning på de motiveringar och synpunkter som framfördes i motionen 1972: 1681.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna att kompetenskommitténs arbete bör grundas på i motionen 1973: 1303 förordade riktlinjer.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motionen 1973: 1303 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört angående riktlinjer för kompetenskommitténs arbete.

Särskilt yttrande

av herrar Wikström (fp) och Richardson (fp):

I direktiven till 1965 års kompetensutredning har förutsatts att »utgångsnivån för universitets- och högskolestudierna skall vara oförändrad». Enligt propositionen 1972: 84 (s. 88) bör denna utgångspunkt alltjämt gälla, vilket inte heller ifrågasatts av riksdagen (UbU 1972: 31, rskr 1972: 240).

Vid behandlingen av den nyssnämnda propositionen framhöll vi emellertid att det, för att principen om en oförändrad utgångsnivå i de eftergymnasiala studierna skall bli meningsfull och för att garantier skall finnas för att de studerande har en faktisk och inte bara formell behörighet för dessa studier, måste krävas att en linje eller kurs inte bara är »genomgången» utan också att den är genomgången med ett godtagbart resultat. I reservation anförde vi vidare att ett grupprelaterat betygssystem ger ofullständig och osäker upplysning om elevernas kunskaper och färdigheter genom att elevgrupperna i gymnasieskolan ofta är förhållandevis små och starkt skiftande i fråga om prestationsnivå samt att avsaknaden av centrala prov på de tvååriga linjerna ytterligare försvårar en riktig bedömning. Principen om »en viss lägsta prestation som motsvarar godtagbara kunskaper och färdigheter» borde därför enligt vår mening utgöra grundval för de nya kompetensreglerna.